

Szóllósi Hírek

A Zsongorkő Baráti Kör lapja 2000. május

A települések és a környezetvédelem

Az immáron tíz esztendőes települési önkormányzatok egyrészt első számú célterületei a környezetvédelemnek, másrészt - ezzel szoros összefüggésben - a környezetvédelmi folyamatok és megvalósulások meghatározó mozgatói.

Valamennyi település számára elsődleges fontosságú saját területének rendezettsége, az épített és természeti környezet megfelelő állapotának kialakítása, megőrzése, védelme és az ott lakók igényeinek és a település lehetőségeinek figyelembe vételével való továbbfejlesztése. Az épített környezet védelme tekintetében kiemelkedően fontos a település történeti fejlődésének figyelembe vétele, valamint az adott tájra, tájegységre jellemző építészeti megoldások, épített örökség megővése és a mai kor technikai megoldásaival való továbbvitel, átörökítése. Ehhez azonban elengedhetetlenül szükséges a helyi építészeti normák kialakítása és bevezetése előtt a lakossággal, az építettekkel való egyeztetés, az arra való törekvés, hogy maga a lakosság igényelje az adott esetben önkorlátozással járó, - de a település sajátos arcula-

tát tovább életető - szabályozást. A környezetvédelemmel összefüggő önkormányzati feladatok - a zaj és levegő tisztaság védelmét kivéve, sőt sok helyen e tekintetben is - ellátása egyes települések számára önmagukban - jelentős anyagi terhek következtében - nem lehetséges. Miközben az önkormányzati törvény és a kapcsolódó jogszabályok a települések önállóságát és mindenhatóságát hangsúlyozta, viszonylag rövid időn belül nyilvánvalóvá vált, hogy a települések fejlesztése egyedül nem megy. A '90-es évek elejének izolációs folyamata még lehetővé tette a környezetvédelmi beruházások esetén is a hatékonyság és célszerűség helyett az indulati és érzelmi beruházásokat, gondoljunk csak a szennyvíztisztító rendszerek "rendszertelenségére". Ma már valamennyi település tudja, hogy csak térségi szemlélettel és összefogással képes megoldani közösségi feladatait, ezen belül is kiemelten a környezetvédelmi teendőit. A közös önkormányzati beruházások nem csupán a környezetvédelem területén értek el jótékony hatást, hanem

az önkormányzatok társulási készsége területén is. A közös érdek felismerését erősítő, közös gondolkodást és cselekvést segítő elem a környezetvédelmi folyamatokban az 1996-os területfejlesztési törvény és annak kialakult intézményrendszere. A környezetvédelmi ügyek ma már mind kistérségi, mind megyei szinten a területfejlesztési koncepcióba és tervekbe illeszkedően valósulhatnak meg. A közös beruházások ügyében haladunk az optimális szervezeti keretek felé, valamint az önkormányzatok reménye szerint végre-valahára a központi fejlesztési-támogatási források megszerzése is átláthatóbbá válik, továbbá a pályázati feltételek és időpontok közötti összhang megeremődik. A sikeres kistérségi szennyvíz- és gázprogramok alapján bizakodhatunk, hogy a hulladékkezelés és hasznosítás ügyében is sikerül jelentősen elmozdulni a jelenlegi, meglehetősen "szemetes" állapotról. Ehhez természetesen olyan törvényi szabályozásra is szükség van, amely az önkormányzati és állami teherviselésnél figyelembe veszi a valóságos viszonyokat. A hazai környezetvédelemben az önkormányzatok szerepvállalása egyben jól tükrözi azt a fajta innovációs készséget, amely képessé teszi az önkormányzati társulásokat az EU-forrásokért való pályázatokra. Természetesen a közös állami-önkormányzati gazdasági érdekeken alapuló környezetvédelmi beruházások sikeres megvalósítása feltételezi a szereplők közötti folyamatos érdekegyeztetést, szakmai együttműködést és térségi gondolkodást.

Dr. Zsongor Gábor
a TÖOSZ főtítkára

BUZÁS ANDOR

HÉTKÖZNAPOK NAPLÓJÁBÓL

Rozsdaette világ

A korhatag léckapu nyekenésére kapta fel fejét ültében és szundikáltában az öregember a vénséges cseresznyefa alatt, egy földbe ásott lábú, esőszürkítette asztalon nyugtatva kezeit. Hangjáról ismerte fel földjének fiatal bér-lőjét: - Nem és nem! De nem ám, Jani bácsi! Adjon az Isten. Most zavarom, de ugye én csak vasárnap érek rá, maga meg már mindig ráér ugye... idáig még elkínlódtam, de most már azt mondom, elég volt, én nem leszek az ország hülyéje! Ha ingyen adná, akkor sem kellene! Már ne is haragudjon, Jani bátyám...

Az utolsó mondat végső szava már belezihált az öreg arcába, és olyan kétségbeejtő csöndbe futott ki, hogy az ember tehetetlen, néma válaszképpen nekidöntötte, vagy inkább ütötte hátát az öreg fának. Akkor valami koppant az asztalon. Az ember hosszas hallgatás után szólalt meg halkán: - Nézd meg már fiam, - mi esett ide le?

- Valami rozsdaette kampósszög vége. A rosseb tudja, honnan került ide... Odanyomta az öreg tenyerébe, és újból rákezdte: - De aztán én ugyan nem, én ebben a bűdös életben...

Az öregember már nem figyelt rá, mert eszébe jutott a kampósszög mibenléte. Még az apja kalapá-

csolta be neki az akkori susnyófiatalocska cseresznyefába, ami olyan kicsi, vékony és árvaforma volt az udvaron, mint ő, s még mindketten rugalmasan engedelmes rostozatúak. A szög fölfelé, ferdén állt ki a fából, mintha annak egy csonkult kis ága lenne, s olyan alacsony, hogy a gyerek vállmagaságából jól fölérje. Amikor a mező legkinteljesebb napjai elkövetkeztek, az aratás ideje, a megelőző estén ezen a szögön fonta a gyerek a kévekőteleket beáztatott zsengegyurga rozsszálakból, két hóna alá fogva az ellentétes irányban fölcsavarított szalmakötegeket, míg a páros rozskalász-együttes a szögön bütykölődött erős csomóba. Aztán tovább áztatták éjszakára, hogy még napkelte előtt a fonatok nagy köteget kivigye a mezőre - és akkor ő olyan volt, mint a kishúga: sárga fonatok övezték a fejét, mint száz hosszú szőke copf. Ahogy akkor botladozott a gyalogút-kanyargókon, az apja elkezdett hozzá beszélni. A hallgatag, magas apáról köztudott volt, hogy okos, de szegény ember, és ez baj, mert ekkora szegénységben az ész magába mar. - A föld nem csap be, fiam, csak az ember csaphatja be a földet. Aztán meg önmagát. Most te örülhetsz, mert még kicsi vagy, de már szor-

gosan kemény voltál, és nem csaptad be a földet.

Ilyen légy egész életedben.

Aztán tovább növekedett a cseresznyefa és följebb vitte testében a szöget. Rostjai kinyukban rámeredtek, körbefásulták-nőtték, mint az emberi test a frontról hazahozott szilánkot, mint a növekvő lélek a belészögezett világot. A szög már olyan magasan volt, hogy meglelt emberként is aláállhatott, s kishíján alá is állt egyszer egy kenderkötéllal, mikor a sokadik aratás után minden magot lesöpörtek padlásáról. Szeme elhomályosultában már régen nem látott fel a szögig, talán az már a felhőkben lehetett valahol. És most elébe hullajtotta az öreg fa a kiszolgált szöget, mint a mező utolsó üzenetét, és ezzel el is búcsúzott tőle. - Nem én csaptam be a földet, apám - motyogta - és nem is a föld engem. Az élet csapott be engem is, meg a földet is. Én mindig elébe mentem a dolgaimnak, de mindig elkerült a világ. Nyekergő, pattogó, száraz zajokkal válaszol most már csak, mint a kapucsattanás, a "nem és nem" és a szöggöppanás az öreg asztalon. Elkésett az idő.

Elhangzott a Kossuth adón 2000. április 9-én.

Figyelem!

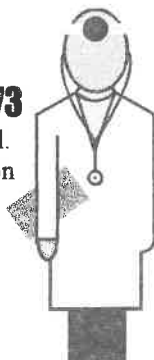
Dr. Pallós Zoltán házi orvos szabadságon lesz
2000. június 5-től 17-ig

Helyettese: dr. Vajda Éva házi orvos, Pellérd.

Tel.: 373 212, mobil. tel.: 06 20 9421673

Rendel Kővágószőlősen: hétfőn, szerdán, pénteken 13 órától.
Munkanapokon rendelési időn kívül Pellérdről a fenti számon hívható!

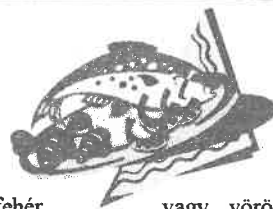
Injekciózás, kötözés kedden és csütörtökön 8-9 óráig.
Munkaszüneti napokon ügyelet a Lánc utcában, tel.: 214 347
Nagyon sürgős esetben, baleset, életveszély esetén
MENTŐK! Tel: 104.

Jól sikerült a Zsongorkő Baráti Kör virágakciója. A lakosoknak több mint 160 virágvályút és 500 palántát adtunk fél áron. Szeretnénk, ha ezzel is szebbé válna lakókörnyezetünk.

A nyugdíjasklub hírei

Április 25-én került sor a "Kultúrával a Nyugat Kapujában" című Baranya megyei rendezvény kistérségi bemutatója, melyen énekarunk is részt vett és Kodály Z. - Bartók B. gyűjtéseiből adtunk elő dalokat. E napon több kategóriában mutatkoztak be csoportok. Népdal, néptánc, népzene, moderntánc, stb. többségében fiatalok, diákok, akik koruknál fogva rugalmas, látványos produkciókat mutattak be.

Április 27-én a Vers és Prózamondó kategóriában ketten léptünk zsűri elé, Horváth Józsefné Karola és jómagam, a Dominikánus Házban. Énekarunkat egy nagyon szép Millenniumi emléklappal jutalmazták, méltatva a csapat művészi teljesítményét.

A versmondásért egy emléklap mellé jutalmul különdíjban is részesültünk. Úgy érezzük, hogy hajlott korunkkal, ősz fejünkkel méltóképpen képviseltük Kővágószőlőst.

Május 13-án egy nagyon kellemes napot töltöttünk Dunaszekcsőn a kedves szekcsői testvérklub szívélyes meghívására. Reggel 8 órakor indultunk mikrobusszal Kővágószőlősről és nem sokkal 9 óra után már vendéglátóink szeretetteljes fogadtatásában részesültünk. Finom kávéval, pogácsával, üdítővel kínáltak kezdésként. A délelőtti

program egy nagy sétával kezdődött. Felmentünk Dunaszekcső legmagasabb pontjára a "hegyre" ahonnan a tiszta levegőnek köszönhetően a Duna csodálatos partvidékében gyönyörködhattunk, mely közeli és távoli tájaival lenyűgöző látványt nyújtott.

Megtekintettük Szekcső szép templomát, s benne megcsodálhattuk a remekszínű festészetet. Nagyon szép volt a rengeteg virág mindenütt a templomban, a sok cserepes hortenzia hatalmas virágaival, melyek rózsaszínben pompáztak.

A meghívást azért 13-ára kaptuk, mert e napon zárult egy nagyon gazdagon berendezett kézimunka kiállítás és így azt is megtekinthettük.

A kiállítás anyagát a dunaszekcsői klub asszonyai készítették. Ötletekben, kézügyességben gazdag munkákat, műveket láthatunk. Volt himzett terítő, párna, kötött takaró - egyedi munka - gobelin-kép (eredeti csendélet) foltvarrás, keresztiszemes és szállhúzásos terítők, de nagyon szép népviseletbe öltöztetett hatalmas babák is, sőt kukoricacsuta felöltöztetve népviseletbe. Sok szép munka volt még, felsorolni nem is lehet mindet. Szép élmény volt ennyi csodálatos munkát együtt látni.

Az ebéd halászlé volt - amolyan igazi, hamisítatlan dunaszekcsői halászlé - melyet a klub asszonyai főztek. Természetesen volt

hal úszató is bőven, ki-ki ízlése szerint fehér vagy vörös borral úszatott. Majd a sokféle sütemény, melyet szintén az asszonyok varázsoltak az asztalra.

Ebéd után tánc következett, melyhez a talpalávalót egy kedves fiatalember szolgáltatta, aki remek hangulatot tudott teremteni. Jókat beszélgettünk is, de mivel egy nap kevés ahhoz, hogy kibeszéljessük magunkat, a folytatása következik ősszel Kővágószőlősen.

Szép élménnyel feltöltődve 18 óra tájban érkeztünk haza.

TÁJÉKOZTATÓ

Tájékoztatom Kővágószőlős azon idős lakóit, akik a Pannonhalmára szervezett kirándulásra jelentkeztek, hogy június 3-án reggel 6 órakor indulunk a Hősök teréről.

Élelemről mindenki önmaga gondoskodik!

Dani Béláné

Miről volt szó a ZSBK április taggyűlésén?

Az előző taggyűlésen ismertetett és a tagság által javasolt módosítások beépítésével szavazásra került a ZSBK 2000.évi költségvetése. Az előterjesztést a tagság egyöntetűen elfogadta.

Ennek kapcsán Dr.Pallós Zoltánné megkérdezte, hogy az idei évben is kívánja-e támogatni a szervezet az árvízárkosultakat.

Varga Géza javasolta, hogy a tavalyi évhez hasonlóan idén is 50.000 Ft támogatást nyújtson a ZSBK a katasztrófa sújtotta országrész lakóinak. A javaslatot a tagság megszavazta.

Ezután került sor a munkacsoport-vezetők beszámolóira.

Kovács Sándorné elmondta, hogy a kulturális munkacsoport május végére tervezi a hagyományos pikniket. Idén Aratóék kertjében kerül sor az összejövetelre.

Július 1-én lesz az Országház és a korona megtekintésére szervezett kirándulás, ugyanakkor látogatnák meg a budai várat.

A júniusra tervezett Keszthely-Sümegek kirándulás helyett a tagság úgy döntött, hogy inkább az ősszel Budapesten megrendezendő mezőgazdasági kiállításra lennének kíváncsiak. A szilvászáradi 3 napos utazásra a szervezők nevében kérte, minél előbb jelezzék a tagok részvételi szándékukat.

Kovácsné megköszönte az erdőtakarításkor a főzésben nyújtott segítséget.

Varga Géza beszámolt róla, hogy a borverseny idén is nagyon jól sikerült. 13 település 70 bormintáját bírálta el a neves szakértők. Megköszönte azoknak a tagoknak a munkáját, akik a borverseny sikeres megszervezésében segítségére voltak.

Dömséné Kószó Zsuzsa megkérdezte, milyen termőterületről lehet bormintával nevezni a szőlősi versenyen.

Varga Géza elmondta, hogy a verseny nyílt, elméletileg az ország bármely területéről hozhatnak bormintát a gazdák. Ezzel nem kerülnek hátrányos helyzetbe a „hazai” borok, ugyanis a laikus vélekedéssel szemben egy borversenyen a borok nem egymással versengenek. Minden bormintát önmagához, illetve egy elméleti ideális borhoz viszonyítanak.

Sándor Tibor hozzáfűzte: idén kevesebb volt a szponzor, pénztámogatást egyedül a SAMPO Kft adott, a többi támogató tárgy-jutalmat ajánlott fel.

Dr.Pallós Zoltán beszámolt róla, hogy az Amadeus Kft 200 db műanyag virágládát adományozott a ZSBK-nak, melyet felhasználnak a lakossági akcióhoz. A ZSBK virágpalántákat vásárol és a tagság döntése

alapján ezeket féláron adja a község lakóinak, hogy házuk táját szebbé tehessek.

A Nyugdíjas Klub vezetője, Dani Béláné nem volt ott a gyűlésen, mert az énekkarral egy kulturális seregszemlén vettek részt.

Sándor Tibor beszámolt róla, hogy Holota Jenővel idén is részt vettek a környezetvédő szervezetek győri találkozóján. Elmondta, hogy már működik a tájékoztató iroda, közeli cél az Internetes csatlakozás megvalósítása

A jelenlévő önkormányzati képviselőkhez intéztek kérdéseket, - miért kopasztották meg a Hősök terén a fákat? - Az önkormányzati képviselők kifejtették, hogy a képviselő-testület egyhangúlag döntött a visszavágás mellett, mert a tér már nagyon sötét és rendezetlen volt. Véleményük szerint sokkal szebb lesz majd a község központja

Kőszegi János kérte, hogy a kultúrház udvarába helyezzenek el szeméttartót.

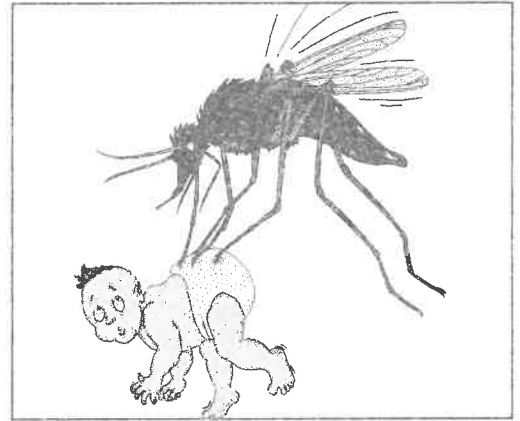
Kovács Sándorné javasolta, a nagy turistaforgalom miatt kellene egy nyilvános WC is.

Az ügyvivő ezután belépési nyilatkozatokat terjesztett elő.

A borversenyéről készült fotók megnézésével zárult az összejövetel.

Tudja-e Ön?

- ❖ hogy a jó idő beköszöntével egyre gyakoribbak a kisebb-nagyobb rovarcsípés eredetű bőrsérülések, elváltozások. A rovarcsípés többnyire banális, gyorsan múló kellemetlenséget okoz, de néha tartós vagy akár komolyabb szövődeményekkel jár, ilyenkor orvosi segítséget igényel.
- ❖ hogy egyes rovarok csak védekezésből csípi, szúrják meg az embert. Ilyen például a darázs, a méh, a hangya. Más fajok az emlősök vérével táplálkoznak, ezek a vérszívók. Közéjük tartozik a kullancs, a szúnyog, bögöly, stb.
- ❖ hogy a csípésre keletkező elváltozás nem csak a „merénylő” fajtájától függ, hanem az egyes emberek érzékenységtől is. Például egy darázscsípésre van aki csak egy enyhe bőrpírossal reagál, másoknak napokig tartó, jó nagy duzzanata keletkezik fájdalommal. Néha testszerte csalánkiütés, arc- és szemhéjduzzanat, gégegyzenyő, sőt igen súlyos sokk is kialakulhat.
- ❖ hogy a gyakori szúnyogcsípés általában nem okoz komoly elváltozást. Néha a kisgyerekeken a szemkörüli szúnyogcsípés miatt beduzzadhatnak a szemhéjak, amitől a szülő megijed, pedig ártalmatlan jelenségről van szó.
- ❖ hogy ilyenkor, késő tavasszal és nyár elején a szabadban tartózkodók életét keseríti meg egy apró, muslica nagyságú, repülő rovar. Úgy tudom földibolhának is nevezik. Főként délután és kora este repked a föld felett. Elsősorban a szabadon lévő lábszáron csíp, utána napokig tartó, kínzó viszketéssel járó piros duzzanat keletkezik. Ezt minél inkább vakarjuk, annál inkább viszket. Gyakori, hogy egyszerre több ilyen csípésnyom van, ettől akár az egész lábszár alaposan megduzzadhat. Ilyenkor már keressük fel a háziorvost!
- ❖ hogy a darázs vagy méhcsípés esetén első teendőnk legyen a jegelés vagy a hidegvizes borogatás. Rossz közérzet, testszerte jelentkező kiütések, arcduzzanat esetén forduljunk orvoshoz.
- ❖ hogy a szúnyogcsípés nem indokol orvosi beavatkozást. Nyári időben minden normális háztartásban kell lennie valamilyen bőrnyugtató kenőcsnek, krémnek. Ezeknek sokféle változata kapható a patikákban, drogériákban. Szúnyogcsípés esetén belsőleg, szájon át nem kell gyógyszert adni!
- ❖ hogy a kullancs eltávolításának helyes módszere a kicsípés. Ha a fej benmaradt az már nem fertőz, ugyanis az esetlegesen fertőző váladék a kullancs „hasában” van. (A kullancscsípésről már régebben volt szó e lap hasábjain).
- ❖ hogy a divatos Calcimusc injekció itatása rovarcsípés esetén gyakorlatilag hatástalan és sokkal inkább a szülő megnyugtatására szolgál. A kalcium allergia-ellenes hatása elég gyenge, csak injekció formában van értelme. A beltartalommal keveredve felhigul, a felszívódás lelassul és gyakorlatilag nincs hatása. Akik az átlagosnál érzékenyebbek a rovarcsípésre, egész testre terjedő bőrelváltozással, esetleg rosszulléttel reagálnak, tartsanak kezük ügyében allergia ellenes gyógyszert. (pl. Suprastin)
- ❖ hogy a rovarcsípést jobb megelőzni, mint szenvedő alanya lenni. Ezért ha szabadban tartózkodunk fedetlen testrészeinket kenjük be rovarriasztó kenőccsel, melyekből többféle kapható. Kullancsok ellen hatásos lehet a Polybe tableta megelőző bevétele. A lakásra szereljük szúnyoghálót, éjszakára pusztítsuk el a napközben esetlegesen betelepedett hivatlan vérszívókat. A kereskedelemben kaphatók különféle szúnyogriasztó készülékek is, melyek jó szolgálatot tehetnek, főleg éjszaka.

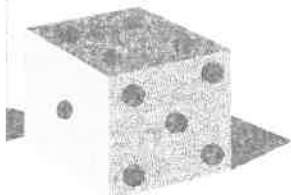

Dr. Pallós Zoltán háziorvos

HOVA

TOVÁBB

Kővágótöltés

Április 30-án, a TV 1-en a népszerű vetélkedőműsorban szerepelt a szomszéd falu népes csapata. Sokan kővágószőlősiek együtt drukoltuk végig a versengést. Megcsodálhattuk Lévai Sándor polgármester úr szobabiciklitekerő képességét, és Pércsi Sándor virtuóz kulcslyukba találatát. Sajnos a szerencse nem kedvezett a szomszédvár seregének, az 1 millió forintos fődíjat nem sikerült elnyerniük.

A részvételhez gratulálunk.

ZSBK tagsága

Az ún. "Agyag Klub" 2000. évi, Magyarországon szervezett munkaértekezletéről

Az ún. "Agyag Klub" („Clay Club”) az OECD Nukleáris Energia Ügynökség keretein belül működő szakmai-tudományos szervezet.

Tagjai azok az OECD tagországok, amelyek:

- a területükön belül keletkező nagy aktivitású radioaktív hulladékok (ez elsősorban az atomerőművek kiégett fűtőelemeit jelenti) végleges, föld alatti elhelyezését agyag-jellegű kőzetekben kívánják megoldani vagy
- azt tervezik, hogy a radioaktív hulladékok biztonságos elszigetelését célzó műszaki gátakban agyag-jellegű anyagokat használnak fel.

A nagy aktivitású radioaktív hulladékok problémája jelenlegi ismereteink szerint csak akkor oldható meg, amennyiben ezeket az anyagokat több tízezer éven át sikerül biztonságosan elszigetelni a bioszférától. Erre a feladatra – különlegesen előnyös tulajdonságaik révén – az agyag-jellegű kőzetek igen alkalmasnak látszanak, de alkalmasságukat mindenki számára igen magas szinten be is kell bizonyítani. Az egyes országokban található – nem teljesen azonos tulajdonságú – agyag-jellegű kőzetek minél alaposabb megismerésére számos kutatási program indult. Az Agyag Klub feladata a nemzeti programok szakmai tapasztalatainak összehangolása, nemzetközi kutatási programok szervezése, valamint az általános mód-szertani ajánlások megfogalmazása. (A nemzetközi együttműködés természetesen kizárólag a kutatásokra korlátozódik. A nemzetközi jogi gyakorlat szerint a hulladékok végleges elhelyezését abban az országban kell megoldani, ahol keletkezett!) Amint az közismert, Magyarország 1993 óta foglalkozik intenzíven a probléma megoldásával.

Ekkor kezdődött meg a Pécs városától nyugatra eső geológiai képződmény a Bodai Aleurit Formáció ez irányú vizsgálata. A kizsemelt, mintegy 250-260 millió éves kőzettest hozzávetőleg 150 km² területen és 700-900 méter vastagságú kifejlődésben ismert. Az agyag-jellegű kőzetek családjába tartozó Bodai Formáció az eddigi vizsgálatok szerint elvileg alkalmasnak látszik a Paksi Atomerőműben keletkező nagy aktivitású radioaktív hulladékok végleges elhelyezésére. A nemzetközi gyakorlat szerint azonban az alkalmasság teljes igazolásához még igen hosszú (akár több évtizedes) kutatási programot kell végrehajtani.

Hazánk európai integrációs törekvései szükségesé teszik azt, hogy az ilyen, szakmailag és politikailag egyaránt kritikus kérdéseket nemzetközileg elfogadott, eurokonform módszerek alkalmazásával kezelje. Ezt felismerve Magyarország 1998-ban hivatalosan is csatlakozott az OECD Agyag Klubjához és azóta folyamatosan részt vesz annak munkájában. Ennek eredményeként a szervezet jubileumi, 10. munkaértekezletének rendezési jogát 2000-ben Magyarország nyerte el.

A szervezés munkálatait, a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Közhasznú Társaság (RHK Kht) vállalta fel, a MECSEK-ÉRC Rt. közreműködése mellett.

A munkaértekezletre 2000. május 3. és 5. között került sor. A program részeként a számos országból (Belgium, Franciaország, Japán, Spanyolország, Nagy-Britannia, Németország, Svájc) érkező küldöttek május 4-én, egy szakmai kiránduláson is részt vettek. Ennek első állomásaként megtekintették a Paksi Atomerőmű kiégett fűtőelemeinek átmeneti tárolóját, (az ún. KKÁT-t) amely 1997. októbere óta üzemel.

Ezt követően látogatást tettek Kővágószőlősen, az RHK Kht. által létrehozott, illetve a 6 környékbeli településből álló Nyugat-mecseki Társadalmi Információs Társulás által üzemeltetett Tájékoztató és Látogató Irodában. Itt Kovács Győző, a Társulás elnöke üdvözölte a vendégeket és ismertette a civil szervezet feladatait és szerepét a térség életében.

A külföldi szakértők a látottak és hallottak alapján nagyra értékelték, hogy Magyarország már felismerte a nyilvánosság, a párbeszéd és a társadalmi ellenőrzés fontosságát a radioaktív hulladékok problémájának megoldásában.

A szakmai kirándulás utolsó állomásaként a szakemberek Bodán megtekintették a vizsgált kőzettest felszíni előfordulását, valamint a jellemző fűrészeket is, hogy testközelből alkothassanak véleményt a kőzettest tulajdonságairól. A külföldi szakembereknek már korábban is módjukban állt, hogy – írásos anyagok alapján – megismerkedjenek az itteni kutatás részleteivel, és véleményt nyilvánítsanak arról. A mostani látogatás kapcsán kialakult vélemények is megerősítették, hogy a Bodai Formáció vizsgálati programja a nemzetközileg javasolt módszertani ajánlások szerint történt. A részletes szakmai vita után a program a bodai Községházán fejeződött be.

A kővágószőlősi és bodai látogatásról 2000. május 5-én a Magyar Televízió 1. csatornájának (m1) hírműsora is tudósított.

**Kovács László
MECSEKÉRC Rt.**

TIBOR ÉS ANNA MEGLEPETÉST OKOZOTT

Az idei pár hónapban Tóth Miklái Tibor sikert sikerre halmozott. Ugyanis március 25-én ifjúsági Full Contact-ban országos bajnok lett Sopronban. Márciusban megválasztották Baranya kiváló sportolójának és különdíjat kapott a tavalyi év eredményeiért is.

Május 7-én Tökölön Light Contact-ban nagyon erős mezőny mellett ugyan csak országos bajnokként végzett. Még ezen a versenyen Semi Contact-ban is indult, szoros küzdelemmel a második helyet sikerült megszereznie.

Hab a tortán, hogy május 19-21 között Debrecenben Semi Contact kategóriában világbajnok lett, ehhez még hozzá tartozik, hogy mintegy 30 ország 900 versenyzője indult. A végső győzelemért meg kellett szenvednie, hiszen Tibor súlycsoportjában 18 ország versenyzője vett részt.

Nagy örömeinkre Tibornak sikerült a világbajnoki cím megszerzése.

Az idei év eddigi eredményeivel jogot szerzett, hogy szeptemberben induljon a Krim félszigeten megrendezendő világbajnokságon.

El kell mondani azt is, hogy Tóth Miklái Anna is részt vett a versenyen, ahol óriási meglepetésre, ugyancsak Semi Contact-ban világbajnoki második lett. Anna 28 kg-os súlycsoportban indult, ahol szintén meglehetősen erős volt a mezőny.

Gratulálunk az elért eredményhez!

ÉLETET A VÉGEKNEK

Nincs társadalmi konszenzus a hazai radioaktív hulladékok elhelyezésének kérdésében.

Az Országgyűlés környezetvédelmi bizottságának vitáin még az elmúlt esztendő végén kristályosodott ki az álláspont: az eddigi, korlátozott kutatások alapján nem hozható döntés a Tolna-megyei Üveghután tervezett atomtemető létesítéséről, sőt, további vizsgálatokra, átfogó biztonsági elemzésekre van szükség. Ezzel szemben Bárdossy György akadémikus "A hazai radioaktív hulladékok elhelyezésének kérdése" című, a Magyar Tudományos Akadémiához kötődő, vonatkozó kutatásokhoz kapcsolódó tanulmányában felelősséggel állítja, hogy a hazai analízisek helyes irányban és magas szakmai színvonalon folytak.

Magyarország 1995-ben örökre meghosszabbította a nemzetközi atomsorompó egyezmény hatályát. Vállalta, hogy atomfegyvert nem alkalmaz és nem birtokol (viszont az ország területén állomásoztathat és átutaztathat). Atomfegyverünk tehát nincs, és az atomhatalmak egyike sem szándékozik Magyarországra telepíteni a tömegpusztító arzenál ezen verzióját. A sugárzó, elsősorban atomerőművi hulladékok elhelyezése mindemellett megoldatlan. Püspökszilágyi határában található az a felszíni betonmedencés izotóptemető, amelyben a gyengén sugárzó termelési hulladékot tárolják. Ide évente mintegy 120-150 köbméternyi szilárd, és 80 köbméternyi folyékony anyagot szállítanak, ám a hely befogadóképessége véges. Ez a tároló fogadja a nem atomerőművi kis és közepes aktivitású hulladékot, de 1983 és 1996 között hatósági engedéllyel a paksi atomerőmű is szállított Püspökszilágyiba kis aktivitású hulladékot. A közelmúltban ugyan felmerült egy javaslat, hogy a jövőben a tároló megfelelő bővítése után a fentebb hivatkozott területen kéne elhelyezni az összes atomerőművi kis és közepes aktivitású hulladékot, ám ahhoz, hogy Paksról eljusson ideig a radioaktív maradék, át kell szállítani a Dunán, illetve a rakomány tizenegyszer halad át szintbéli közúti-vasúti kereszteződésben. Ez tehát kockázatos megoldás, sőt megfigyelők arra is rá mutatnak, hogy a terület hiányos megkutatottsága miatt a tárolónak csupán 2000. december 31-ig van ideiglenes üzemeltetési engedélye. A végleges engedély kiadásának előfeltétele a megfelelő biztonsági elemzés elkészítése, illetve annak pozitív eredménye. Közben pedig Paks még évekig (várhatóan 2020-ig változatlan intenzitással) ontja a sugárzó hulladékot - az atomerőmű blokkjainak leszerelésig még

mintegy 20 ezer tonna termelési és ugyanennyi bontási, kis radioaktivitású szemét keletkezik.

Fűtőelemek: csere!

A paksi atommaradék egy részét úgynevezett sűrítmény tartályokban helyezik el az erőmű ideiglenes tárolójában. Eme számos radioizotópot (elsősorban a 28,6 év felezési idejű stromcium 90, valamint a 30,2 év felezési idejű cézium 137 említendő) tartalmazó tartályok telítettsége jelenleg 70%-os! Az atomerőművekben - normális üzemmenetet feltételezve - a kiégett fűtőelemek jelentik az egyedüli nagy radioaktivitású hulladékot. Nos, Paksón évente 400-440 fűtőelemet cserélnek ki és szállítanak a már említett erőművi tárolóba. A kiégett fűtőelemeket korábban államközi szerződés keretében a volt Szovjetunióba, majd Oroszországba szállították, ám erre a jövőben rendkívül csekély a lehetőség. Következtetés: a Magyarországon keletkező sugárzó hulladék elhelyezését idehaza indokolt megoldani. Paksón mindössze 50 évig tárolhatók az erősen sugárzó kiégett fűtőrudak. Megjegyzendő, hogy általános a gyakorlat, miszerint a fűtőelemeket előbb az atomerőművek területén helyezik el, 40-80 évig. Ez alatt veszélyes aktivitásuk nagy részét elvesztik és hőtermelésük is jelentősen lecsökken, majd ezt követően kerülnek a mélységi tárolókba. Nos, hazánk területén ilyen még nem található.

A Nemzetközi Atomenergia Ügynökség (a továbbiakban: NAÜ) ajánlása szerint a kis és közepes aktivitású atomszemetet a felszínen, vagy a felszín közelében célszerű elhelyezni. Hazánkban előbb Magyaregregy térsége merült fel e célra, viszont a Baranya Megyei Tanács 1983-ban visszautasította az elképzelést. A '80-as évek második felében Ófalu határában folytattak földtani és geofizikai kutatásokat, hogy az időközben felmerült, egymásnak ellentmondó szakértői vélemények miatt 1990-ben az akkori Népjóléti Minisztérium véglegesen elvesse az ófalui felszíni atomtemető tervét. Ezt követően kizárásos alapon keresték a sugárzó hulladékok végleges tárolására földtanilag alkalmas terepet.

Megfelelő objektum kerestetik

A szűrés eredménye: Magyarország 93 ezer négyzetkilométeréből potenciálisan 6000 alkalmas felszíni és 23 ezer felel meg a felszín alatti radioaktív hulladék-elhelyezés kritériumainak. Pakstól nyugatra ki is jelöltek egy mintegy 5000 négyzetkilométernyi területet, amelyen a Magyar Állami Földtani Intézet (MÁFI) - lakossági hozzájárulás után - Udvari és Diósberény löszös térségében javasolta a felszíni tároló megépítését. Ezzel párhuzamosan a mélységi atomhulladék raktár lehetséges helyéül a mórággyi gránit területén Bábaapáti közigazgatási határain belül Üveghutát választotta ki. És 1995-re a gránit kedvezőbb tulajdonságai miatt a MÁFI már csak utóbbi objektumot kutatta.

Földtani alkalmatlanság?

Felettből figyelemre méltó, hogy Üveghutától alig néhány kilométerre található Ófalu, melynek lakossága (a vérméndiekkel, mecseknádasdiakkal, szebényiekkel és erdősmecskeiekkel karöltve) sokáig kitartóan és eredményesen tiltakozott az atomtemető létesítése ellen. Emelt települések lakói, valamint a képviselőjükben fel szólaló szakértők szerint a Bátaapáti-Üveghuta térségében folytatott földtani fúrások adatainak összegző értékelése nem teljes, ezért ezek alapján nem ítélték meg, hogy a telephely valóban alkalmas-e kis- és közepes radioaktív hulladék elhelyezésére. Azt is kifogásolják, hogy szerintük az 1999. augusztus 15-ig elkészült kutatási jelentéseket véleményező Magyar Geológiai Szolgálat illetékes hivatala nem vette figyelembe a földtani alkalmassági követelményekre vonatkozó új jogszabályokat, mi több, a dokumentálás lezárását követően még további fontos, a korábbiaktól eltérő következtetésekre jutó vizsgálatok folytak, amelyek eredményét nem vették figyelembe.

Az egyes szakemberek és politikusok a telephely kiválasztás helyességét vitató felvetéseire Bárdossy György a bevezetőben említett értekezésében többek között a következőképpen reagál:

1. A tárolóhely közel esik a Mecsekalja tektonikai vonalhoz, ezért földrengésveszélyes - állítják a bírálók. Ezzel szemben a kutatási területen nem fordultak elő a hazai átlagnál nagyobb számban földrengések, és a 150-300 méter mélyre tervezett lerakóban az átlagos magnitúdójú (rengés erősség) rengések nem okozhatnak kárt.

2. A bírálók szerint a vonatkozó szabályozások a telephely környezetében található szerkezetek negyedidőszaki aktivitásának kizárását követelik meg. Nos, a térség negyedidőszaki és jelenkori aktivitása nem bizonyított, amit a gránitot fedő rétegek zavartalan települése is igazolni látszik.

3. A mélybeli gránit drámaian töredezett. Ezzel szemben egy magfúrás 500 méter mélységig tömör gránitban haladt, és a kritikusok által 300 méter mélyen feltételezett, felmorzsolódott tektonikai zóna meglétét nem bizonyította.

4. Mivel a gránitban csak robbantással lehet tárolóteret kialakítani, az eljárás beláthatatlan módon rontja a kőzet repedezettségét. A valóság, azonban az, hogy Kanadában, Franciaországban és Svédországban olyan vágathajtási technológiákat kísérleteztek ki, amelyek alig hatnak a környező gránitra. E módszerek az üveghutai tároló esetében is alkalmazhatók.

Bárdossy arra is felhívja a figyelmet, hogy nem csupán a földtani gát óv a külső hatásoktól, hanem a műszaki és bányaműszaki gát (védművek, berendezések) is. Továbbá az atomenergia hazai alkalmazása és a radioaktív hulladékok elhelyezése indokolatlan aggodalmakat váltott ki a lakosság körében, miközben szinte teljes közöny övezi azt a tényt, hogy egyes dumántúli szénbányák szenei, és az elégetésükkor keletkező salak cseppet sem elhanyagolható mértékben tartalmaz radioaktív elemeket. Ez a veszélyeztetés nagyságrendekkel nagyobb, mint amit a kutatás alatt álló hulladéktárolók valaha jelenthetnek.

Egy felvetés (legutóbb Illés Zoltán, az országgyűlés környezetvédelmi bizottságának elnöke hangsúlyozta) igazsága azonban vitathatatlan. Az üveghutai terv rendkívül drága, és a várhatóan 40 milliárdot felemészítő mélységi tározó helyett nagyságrendekkel kevesebbe kerülne egy felszíni lerakó létesítése. Ez ellen az elképzelés ellen a NAÜ sem protestálhat (tiltakozhat, ellenezhet)...

Költséges temetés

A nagy aktivitású hulladékok elhelyezésének kutatása a fentiekől eltérően alakult. A folyamat során meghatározó volt, hogy a Mecsek permi rétegeiben évtizedek óta uránbányászat folyt, és a helyi uránérctelepek fekélyében található agyagos (aleuritós) formáció alkalmasnak látszik a toxikus, illetve a radioaktív hulladékok elhelyezésére. Az 1995-98 között folytatott rövidtávú kutatási program eredményeit az illetékes szakértői bizottság elfogadta, ám a - meglehetősen drága - kutatásokat még folytatni kell. Idén a Radioaktív Hulladékokat Kezelő Kht. (RHK Kht.) mintegy 300 millió forintot költ a feltárássra. A programban érdekelt hat település - Bakonya, Boda, Cserkút, Hetvehely, Kővágószőlős, Kővágótöttös - önkormányzata 2000-ben 28 millió forintot kap a kht.-tól annak érdekében, hogy az itt élők tájékoztatása pontos és naprakész legyen. Kedvező tapasztalatok (értsd: az agyagréteg minden szempontból alkalmas, és a lakosság sem tiltakozik) után előreláthatólag 2030 és 2040 között kerülhet sor a mélységi lerakó megépítésére. A tároló kialakítása, a radioaktív hulladékok ideszállítása, majd eltemetése a mai árakon mintegy 300 milliárd forintba kerül majd.

Üveghuta térsége potenciálisan alkalmas a magyarországi kis és közepes aktivitású radioaktív hulladékot tárolására - áll a Nemzetközi Atomenergia Ügynökség legfrissebb szakértői jelentésében. A NAÜ szakavatottjai szerint nagyon kicsi annak a valószínűsége, hogy egy esetleges földmozgás veszélyeztetné a föld alatti tárolót. A jelentésben arról is szó van, hogy a tervezett létesítményre vonatkozó jogszabályok és engedélyezési eljárások megfelelnek a nemzetközi előírásoknak. Mint arra megfigyelők rámutatnak, legkorábban ősszel születethet döntés arról, hogy megkezdődhet-e Üveghután a részletes feltárás.

Tárolási idő: minimum 300 év

A radioaktív hulladékok osztályozásának alapja a hulladékot hőtéljesítménye. Amennyiben ez 2kW/köbméternél nagyobb, úgy nagy aktivitású, ha kisebb, kis és közepes aktivitású hulladékokról beszélünk. Utóbbiakat két csoportra osztjuk: egyrészt rövid élettartalmúakra, mely esetben a mértékadó izotópok felezési ideje 30 évnél rövidebb. Másrészt hosszú élettartalmúakra, ilyenkor a felezési idő 30 évnél tovább tar. A NAÜ ajánlása alapján a felszíni elhelyezésnél az ellenőrzött tárolási idő minimum 300 év. A nagy aktivitású atomszemetet kizárólag a felszín alatt 300-600 méterrel lehet elhelyezni, és izotópjai hosszú felezési ideje miatt legalább 10 ezer évig szükséges izolációját garantálni. Felezési idő: az az időtartam, mely során a kezdeti aktivitás a felére csökken.

A Cs.K.V.E. KÖVÁGÓSZŐLŐSI CSOPORT HÍREI

A jó példa ragadós. Ez az egy mondat szinte mindent el tud mondani az elmúlt hónapról.

A cserkúti és a kövágószőlősi példát megragadva ugyanis 2000. április 18-án előbb Bakonyán 16 fővel majd 2000. április 25-én Kővágótöttösön 11 fővel megalakultak a Cs.K.V.E. különálló csoportjai. A polgárőrök Bakonyán teljesen új tagsággal hozták létre csoportjukat, ahol még a polgármester úr is helyet követelt az alapító tagok között. Az alakuló gyűlésen, és azt követő megbeszéléseken érintették a polgárőrök jogait, kötelezettségeit.

Kővágótöttösön annyiból kicsit könnyebb volt a helyzet, hogy a cserkúti csoportban már dolgozott 5 személy, akik most a saját falujukat védik. Az alakuló gyűlésen jelen volt Lévai Sándor polgármester úr valamint az alpolgármester

asszony, Szabó Kálmán elnök, Cserti János a Megyei Polg. Szöv. titkára, az egyesület ügyvezető elnöke, Szabó Kálmánné, valamint jómagam.

A polgárőrök már a kövágótöttösi búcsúbál biztosításában is résztvettek, ahol semmiféle rendező esemény nem történt.

A négy falu polgárőreiből alakított csoport május 10-én részt vett 17 fővel a PVSK - Sopron női kosárlabda mérkőzés, és az azt követő rendezvény biztosításán.

Az elnökség sem tétlenkedett, mivel a Megyei Polgárőr Szövetségnek még nem volt kialakított Szervezeti és Működési Szabályzata valamint Alapszabálya. A tervezetet betűről betűre átvitatta sikerült olyan módosításokkal megalakítani, amit a Megyei Közgyűlés kisebb dátumváltoztatásokkal elfogadott.

"Védd a másét, hogy a sajátod is biztonságban legyen!"

Április 13-án szolgálatomon kívül a Cserkúti Közhasznú Vagyonvédelmi Egyesület Polgárőre Szekeres Tibor 22 óra 05 perckor lakásomon megkeresett, hogy a cserkúti szőlőhegyben fogtak két fiatalembert, akik a hétvégi házakat lámpázzák, és a feltett kérdésekre össze-vissza hazudnak.

Ekkor szolgálatba helyeztem magam és a helyszínre mentem, ahol már Szabó Kálmán az egyesület vezetője, valamint Szekeres Péter, Tóth Pál István, Drávai Gábor polgárőrök vártak. A helyszínen elmondták, arra lettek figyelmesek, hogy a hétvégi házakat lámpázzák. Ekkor elindultak a lámpázók felé, hogy megnézzék kik azok. Amint a közelükbe értek, az egyik személy futásnak eredt, a másik egy bokor alá bújva akart meghúzódní. A kettészakadt polgárőr csoport egymástól függetlenül megfogta a személyeket.

Mivel az egyik személynél valami furcsa tárgyat láttak, a ruházatát átnézték, melynek során egy csőre töltött flóber pisztolyt, valamint könnygázsprét találtak.

A kérdésre nevezett személyek, hogy mit keresnek itt, azt válaszolták, hogy kövágószőlősi polgárőrök, járőrszolgálatot teljesítenek, és hamis nevet adtak meg. A központos Szabó Kálmán elnök tájékoztatása után, miszerint ilyen nevű polgárőr nincs, a személyeket visszatartották a helyszínen, és értesítettek engem. A helyszínre érkezve nevezett személyeket kérdezve, hogy mit keresnek ott, elmondták, hogy az apjuk, ill. mostoha apjuk tette őket ki kb. 12-13 óra között

azzal, hogy egy üzletet köt meg, és 16 óra körül megy értük. Mivel a találkát lekésték, ezért mentek vissza a szőlőhegybe.

Persze mivel éppen azon a helyen fogtuk meg őket, ahol a közelmúltban pincéket törtek fel, a mesét nem vettük be.

Mivel nevezett személyek magukat hitelt érdemlően igazolni nem tudták, ezért előállításukhoz segítséget kértem az Uránvárosi Rendőrőrs váltásparancsnokától.

A váltásparancsnok tájékoztatása szerint a visszatartott személyek személyleírása megegyezik a fenti napon a délelőtti órákban Pécs, Pacsirta utcai fegyveres rablás elkövetőinek a személyleírásával.

A fenti személyek ezt hallván elismerték a bűncselekmény elkövetését, valamint a fiatalok F. K. közölte, hogy ellene tudomása szerint a Zalaegerszegi Rk. elfogató parancsot adott ki.

Nevezett személyeket a helyszínen elfogtuk, velük szemben a szökés ill. ellenszegülés megtörése miatt testkényszert, és bilincset alkalmaztam, és az Uránvárosi Rendőrőrsre előállítottam. Az előállítás során megállapítottuk, hogy a fiatalok személy ellen három körözést adtak ki.

Nevezett személyek még más bűncselekményeket is elismertek.

Czimmermann András
alelnök

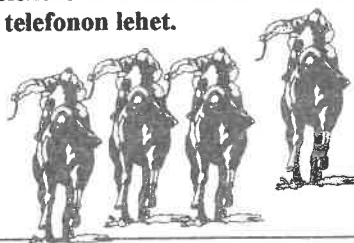
Ünneplés némi bosszúsággal

Húsvét hétfőn teremhiány miatt Dani Bélák otthonában tudtunk összejönni a klubunk tagjaival. Hoztunk finom süteményeket, pogácsát. A fiúk meglocsolták a lányokat, amiért hímes tojást kaptak jutalmul. Farkas Irénkét születésnapja alkalmából megköszöntöttük. Az új tagjainknak videón megmutattuk fellépéseinket, mely nagyon tetszett nekik. Rögtönzött énekpróbát is tartottunk, és sok új dalt halottunk tőlük. Szeretünk együtt lenni, de ezúttal korábban mentünk haza, mivel Erzsikének, ha vigyáztunk is, de ki kellett utánunk takarítania.

Pozsonyi Béláné

TÁJÉKOZTATÓ

Tájékoztatjuk községünk lakosságát, hogy a Baráti Kör július végi szilvászáradi kirándulására korlátozott számban még elfogadunk jelentkezéseket június első hetében. Jelentkezni a 464-438 és a 464-440-es telefonon lehet.

Szőlési Hírek

Készült 500 példányban

Felelős kiadó
Holota Jenő

Felelős szerkesztő:
Sándor Tibor

Szerkesztőség:
Kövágószőlős Széchenyi u.
4/1

Nyomdai munka:
Agora Nyomda
Pécs